

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 23.4.2013
čj. SRS 023149/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 4 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 15.4.–21.4.2013

1. Počasí

Po většinu týdne pokračovalo mírné oteplování. Bylo většinou jasno, jen ve středu a v pátek zataženo nebo oblačno. Ranní teploty byly zpočátku jen těsně nad nulou, ale později vystoupily na 6 až 8 °C a v pátek 19.4. na řadě míst i nad 10 °C. Tání sněhu pokračovalo velice rychle. Souvislá vrstva sněhu již zůstává pouze v horských polohách, ve středních polohách jsou zbytky sněhu už jen ve stinných enklávách a severních expozicích. Odpolední teploty byly vysoké, blížily se 20 °C a ve čtvrtek 18.4. místy vystoupily až na 24 °C. Následoval přechod studené fronty s deštěm a ochlazením přibližně o 10 °C. Počasí však bylo příjemně jarní s odpoledními maximálními teplotami kolem 13 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V teplém počasí se jarní regenerace velmi urychlila, což se projevilo zejména čerstvou zelení ozimů. Mimo lokálních významných výskytů hraboše polního jsou zjišťovány první výskyt kohoutků, dřepčíka obilního a květopasa jabloňového, další výskyt krytonosců a blýskáčků v porostech řepek, na brslelech se líhnou zakladatelky mšice makové. Příznivé počasí umožňuje veškeré jarní polní práce, a tak se provádí příprava půdy, přihnojování, aplikace herbicidů, setí jarního ječmene, máku i cukrovky, výsadba brambor i drátkování a řez chmele ve chmelnicích. Jen některé pozemky zejména ve vyšších polohách jsou stále silně zamokřené, případně ještě i se stojící vodou.

OBILNINY

Porosty ozimů jsou většinou rovnoměrně přezimované a vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Zejména na Karvinsku se ještě vyskytují zažloutlé porosty ozimých ječmenů s chladovým poškozením. Některé porosty jsou silně zaplevelené různými druhy plevelů. Na Prostějovsku již vzcházejí jarní ječmeny, které byly zasety přibližně před měsícem.

PŠENICE OZIMÁ (RF 21–30, počátek odnožování až začátek sloupkování)

Ojedinelý střední výskyt septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) zaznamenali v okrese Přerov (Prosenice).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení se prvního až druhého kolénka (31–32 BBCH), posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době, kdy první zrna dosáhla své konečné velikosti (71 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí střídavě napadení čtvrtého a pátého listu shora, při třetím pozorování třetího a čtvrtého listu shora a při posledním druhého a třetího listu shora. Zaznamená se počet listů s jednou nebo více pyknidami septoriové skvrnitosti pšenice, při posledním pozorování se hodnotí velikost plochy s příznaky choroby.

Ošetří se porosty s 12 a více % listů s výskytem pyknid nebo při indexu napadení 40 a více % krátce po odkvětu (71 BBCH).

První výskyt dřepčíka obilního (*Phyllotreta vittula*) zaznamenali 16.4. v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou).

První výskyty imag kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*) byly zjištěny 16.4. v okrese Opava (Opava) a 17.4. v okrese Přerov (Rokytnice).

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Střední výskyty hraboše polního (*Microtus arvalis*) byly zaznamenány v okresech Olomouc (Bohuňovice, Senice, Štěpánov) a Prostějov (Klenovice na Hané, Němčice nad Hanou, Tvorovice), silné v okrese Prostějov (Čehovice, Hrubčice, Vítonice).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Střední až silné zaplevelení heřmánkovcem nevonným (*Tripleurospermum inodorum*) a hluchavkami (*Lamium* spp.) se vyskytuje lokálně v okrese Šumperk (Bludov, Lesnice), silné zaplevelení rozrazilami (*Veronica* spp.) pozorovali v okrese Opava (Opava).

JEČMEN OZIMÝ (RF 24–30 BBCH, čtvrtá odnož viditelná až začátek sloupkování)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu, v současné době rychle regenerují. Výskyty chorob jsou většinou nevýznamné s výjimkou zjištěného středního výskytu padlí ječmene (*Blumeria graminis*) v okrese Nový Jičín (Závišice).

Pozorování padlí ječmene se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) a objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

Silné zaplevelení heřmánkovitými pleveli (*Anthemis* spp., *Matricaria* spp., *Tripleurospermum* spp.) a rozrazilami (*Veronica* spp.) zejména na okrajích pozemků je hlášeno z okresu Jeseník (Velká Kraš).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19–31 BBCH, 6–9 a více listů vyvinuto až 1. internodium viditelné)

Porosty jsou většinou vyrovnané, často ještě před přezimováním přerostlé. Rychlá regenerace nahrazuje starší odumírající listy novými přírůstky. Zdravotní stav většiny porostů je dobrý, výskyty houbových chorob jsou jen slabé.

V uplynulém týdnu došlo k masovému výletu krytonosců a blýskáčků. První slabé výskyty imag **krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus pallidactylus)** byly zaznamenány v okresech Frýdek-Místek (Baška, 19.4.), Jeseník (Bílý Potok a Javorník-Město, 15.4.), Nový Jičín (Závišice, 17.4.), Olomouc (Nemilany, 16.4.), Opava (Jamnice, 15.4.) a Šumperk (Bludov, 15.4.).

V dalších okresech byly pozorovány první výskyty imag **krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi)**, a to 16.4. na Olomoucku (Nemilany) a Prostějovsku (Němčice nad Hanou). Záchyty imag 17.4. v Mörickeho miskách v okrese Přerov (Radvanice) byly hodnoceny jako střední.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého a řepkového se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Ojedinelý první výskyt imaga **krytonosce zelného (Ceutorhynchus pleurostigma)** byl zjištěn 17.4. v okrese Přerov (Radvanice).

Chemickou ochranu proti krytonosci zelnému v současné době představuje insekticidní moření osiva. Akutní ochrana se neprovádí.

V řadě okresů byly zaznamenány první, vesměs slabé výskyty **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)**, a to v okresech Frýdek-Místek (Baška, 19.4.), Jeseník (Bílý Potok a Javorník-Město, 18.4.), Karviná (Karviná-Staré Město, 17.4.), Olomouc (Nemilany, 16.4.), Přerov (Radvanice, 17.4.) a Prostějov (Němčice nad Hanou, 16.4.).

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

Střední výskyty **hraboše polního (Microtus arvalis)** byly zaznamenány v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Olomouc (Hnojice), silný výskyt zaznamenali v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

Střední zaplevelení **heřmánkovcem nevonným (Tripleurospermum inodorum)** a **hluchavkami (Lamium spp.)** se vyskytuje lokálně v okrese Šumperk (Bludov), silné zaplevelení zejména **penízkiem rolním (Thlaspi arvense)**, **rozrazilem perským (Veronica persica)** a **violkou rolní (Viola arvensis)** bylo zaznamenáno v okrese Frýdek-Místek (Baška).

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 00 suché semeno)

V uplynulém týdnu docházelo k líhnutí zakladatelek **mšice makové (Aphis fabae)** ze zimních vajíček na brslenech v celé oblasti mimo výše položené okresy. Líhnutí bylo pozorováno v okresech Frýdek-Místek (Staříč, 16.4.), Karviná (Nový Bohumín, 16.4.), Olomouc (Nemilany, 16.4.), Opava (Opava Kylešovice, 15.4.), Prostějov (Čehovice, 17.4.) a Přerov (Penčice, 17.4.).

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

PÍCNINY

Silné výskyty **hraboše polního (Microtus arvalis)** byly zaznamenány v pícních porostech v okresech Jeseník (Horní Hoštice, Javorník-Město) a Prostějov (Čelčice, Držovice, Němčice nad Hanou, Smržice, Určice).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 03–10 BBCH, konec zaoblování pupenů až myší ouško)

První výskyt imag **květopasa jabloňového (Anthonomus pomorum)** zachytili v okrese Prostějov (Dětkovice) 15.4. Sad musel být ošetřen insekticidem.

Pozorování výskytu imag se provádí dvakrát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška. Kontrolují se úlovky imag květopasa jabloňového ve 30 sklepech z 30 plodných dvouletých větví.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při počtu 1,5 kusů imag v průměru na jedno sklepnutí. Po nakladení vajíček je chemická ochrana již neúčinná.

Střední výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** byl zaznamenán v ovocných sadech v okrese Olomouc (Troubelice).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek